

Vergaderjaar 1995–1996

24 326

Nadere wijziging van een aantal sociale zekerheidswetten (technische verbeteringen in verband met de wetten TAV, TBA en TZ, alsmede enige andere wijzigingen)

Nr. 6

VERSLAG

Vastgesteld 9 oktober 1995

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit voorstel van wet, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen. Onder het voorbehoud dat de hierin gestelde vragen en gemaakte opmerkingen tijdig zullen zijn beantwoord, acht de commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

INHOUDSOPGAVE

I Algemeen	Blz.
1. Inleiding	1
2. De inhoud van het wetsvoorstel	2
3. Wijziging van de werkloosheidswet	6
4. Afschaffing overgangsrecht kinderbijslag voor kinderen van 18 jaar en ouder	8
5. Proefplaatsing	11

II Artikelen

11

I ALGEMEEN

1. Inleiding

Alhoewel de leden van de PvdA-fractie veel van de voorgestelde wijzigingen in het onderhavige wetsvoorstel – de zgn. Veegwet als een duidelijke verbetering zien, hebben zij moeite met de wijze waarop een aantal onderwerpen wordt behandeld.

In de memorie van toelichting (MvT) wordt gesproken van een reeks wijzigingen van «slechts technisch van aard» en enige inhoudelijke wijzigingen die «overigens niet van principiële betekenis zijn». De leden van de PvdA-fractie delen deze opvatting niet en vinden het merkwaardig dat een aantal zaken op deze manier wordt behandeld. In het wetsvoorstel worden namelijk wijzigingen voorgesteld die echt nieuw zijn (artikel I betreffende de herformulering van een onderdeel in de definitie van het

¹ Samenstelling:

Leden: Doelman-Pel (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegenthart (PvdA), ondervoorzitter, De Jong (CDA), voorzitter, Scheltema-de Nie (D66), Van Middelkoop (GPV), Schimmel (D66), Rosenmöller (GroenLinks), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Van Hoof (VVD), Boogaard (GN), Noorman-den Uyl (PvdA), Vreeman (PvdA), Adelmund (PvdA), Dankers (CDA), Giskes (D66), Marijnissen (SP), Essers (VVD), Van der Stoep (VVD), Van Dijke (RPF), Bakker (D66), Klein Molekamp (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD).
Plv. leden: Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Esselink (CDA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Terpstra (CDA), Van Rooy (CDA), Van der Vlies (SGP), Fermina (D66), Rabbae (GroenLinks), Van der Ploeg (PvdA), Wolters (CDA), Dijkzema (PvdA), M. M. H. Kamp (VVD), Nijpels-Hezemans (GN), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Witteveen-Hevinga (PvdA), Apostolou (PvdA), Boers-Wijnberg (CDA), Van Boxtel (D66), vacature (CD), J. M. de Vries (VVD), B. M. de Vries (VVD), Leerkes (U55+), Van Vliet (D66), Hofstra (VVD), Hoogervorst (VVD).

arbeidsongeschiktheids criterium), en volgens deze leden bovenal inhoudelijk en principieel. Kan de regering hier een reactie opgeven? Eveneens worden wijzigingen voorgesteld waarvan de leden vragen waarom deze in de Veegwet worden geregeld, en niet in de wet zelf (bijvoorbeeld artikel XXXV). Zij vragen ook of een aantal onderwerpen gezien de complexiteit niet om een zelfstandige, en op z'n minst een uitgebreidere behandeling vraagt. Zij doelen hierbij op de introductie van het regresrecht voor werkgevers. Kan een toelichting komen waarom dit onderwerp hier zo behandeld wordt?

Kortom, deze leden zijn van mening dat op essentiële onderdelen echt niet gesproken kan worden van technische wijzigingen, en betwijfelen of inhoudelijke en op onderdelen zeer principiële vraagstukken wel in dit wetsvoorstel thuishoren.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van dit wetsvoorstel. In de memorie van toelichting staat vermeld dat dit wetsvoorstel de evaluatie van een aantal volumebeperkende maatregelen niet doorkruist. Deze leden merken hierbij op dat deze evaluatie lang op zich laat wachten en dat enige spoed hierbij toch geboden is. Wanneer kunnen zij deze evaluatie verwachten?

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel. De inhoud ervan kan in het algemeen hun instemming hebben. Dat betekent, dat zij slechts een beperkt aantal vragen hebben.

De leden van de D66-fractie kunnen in zijn algemeenheid met het voorliggende wetsvoorstel instemmen.

Het wetsvoorstel gaat over het oplossen van knelpunten en misverstanden die zijn ontstaan door enige grote wetgevende operaties op het gebied van de sociale zekerheid. Deze leden hechten aan duidelijke en makkelijk hanteerbare wetgeving en zijn dan ook van mening dat de Veegwet hieraan een bijdrage kan leveren.

Dit wetsvoorstel, dat gepresenteerd is als min of meer technisch van aard, blijkt bij nader bestudering toch ook wel meer inhoudelijke wijzigingen te bevatten. De meest in het oog springende daarvan is de afschaffing van het overgangsrecht in de AKW. Over deze kwestie willen de leden van de GroenLinks-fractie enkele opmerkingen plaatsen en vragen stellen.

De leden van de RPF-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij kunnen uiteraard instemmen met de noodzakelijke technische wijzigingen die hierin worden gepresenteerd. Zij zijn van oordeel dat de regering wel erg veel onderwerpen bij elkaar heeft geveegd, waaronder verschillende belangrijke zoals het regresrecht en de afschaffing van het overgangsrecht kinderbijslag voor 18-plussers. Zij willen de regering daarover in dit stadium enkele vragen voorleggen.

2. De inhoud van het wetsvoorstel

2.1. Het begrip «objectief medisch vast te stellen gevolg»

Voorgesteld wordt om in de definitie van het arbeidsongeschiktheids criterium de zinsnede «als rechtstreeks en objectief medisch vast te stellen gevolg van ziekte of gebreken» te vervangen door «als rechtstreeks gevolg van objectief medisch vast te stellen ziekte of gebreken». De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat deze herformulering een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie is. Suggereert de herformulering niet juist dat de ziekte en/of gebreken objectief medisch

vast te stellen moet zijn? De medische wetenschap is niet alwetend, dus in de praktijk is een ziekte niet altijd te benoemen en zijn gebreken niet altijd zichtbaar. Dit houdt niet in dat mensen niet ziek zijn of geen beperkingen ondervinden. Het woordje «gevolg» biedt de arts (objectief medisch) de mogelijkheid te constateren dat iemand verminderde energie heeft, erge pijn heeft of bijvoorbeeld moeite met lopen, zonder dat zij/hij over de oorzaken nog veel te weten is gekomen. Voor mensen met chronische aandoeningen waarvan omtrent de oorsprong nog weinig bekend is (bijvoorbeeld ME- en fibromyalgiepatiënten) is het woordje «gevolg» dus erg belangrijk. Bij tal van ziektebeelden duurt het bovendien erg lang tot een medische diagnose gesteld is (bijvoorbeeld Multiple Sclerose). Kan op bovenstaande een reactie worden gegeven? Kan hierbij eveneens worden aangegeven hoe de herformulering zich verhoudt met de eerdere toelichting van de regering inzake het arbeidsongeschiktheids criterium inzake ME-patiënten? Wordt deze «geruststelling» nu niet weer teniet gedaan?

De leden van de PvdA-fractie zetten vraagtekens bij de gegeven achtergrond op pagina 2 van de memorie van toelichting. Hier staat: «De term (...) lijkt te suggereren dat het oorzakelijk verband («het gevolg») objectief medisch moet worden vastgesteld. Dit is uiteraard niet het geval». Is dit niet uiteraard wèl het geval? In ieder geval voor zover het gaat om het oorzakelijk verband tussen ziek zijn en niet kunnen werken. Voor zover bedoeld is het oorzakelijk verband tussen ziekte en het aannemelijk maken van bepaalde klachten uiteraard niet. Graag een reactie.

Volgens de leden van de PvdA-fractie is de verwarring in de praktijk bij artsen eerder ontstaan rond de term «objectief medisch» (een ziekte zou objectief medisch vast te stellen moeten zijn), waardoor het woordje «gevolg» op de achtergrond is geraakt. Wordt deze opvatting gedeeld?

De nadruk die in de memorie van toelichting gelegd wordt op het causaliteitsprincipe verontrust de leden van de PvdA-fractie. Met name de zinsnede dat «ziekte of gebreken die niet van invloed zijn op de verdien-capaciteit (...) buiten beschouwing dienen te blijven,» roept verwarring op. Het is nooit zo geweest dat een bepaalde ziekte automatisch recht geeft op een uitkering. Dat is iedereen bekend en dat staat ook duidelijk in de (toelichting op de) wet. Dus waarom, zo vragen deze leden, wordt hier weer opnieuw aandacht voor gevraagd? Zo weet een aidspatiënt bijvoorbeeld dat hij komt te overlijden, maar weet alleen nog niet wanneer. Soms gaat dit proces heel snel, bij anderen duurt het nog jaren. Het hebben van de ziekte aids hoeft dus in de beginfase geen enkele belemmering te zijn om te blijven werken (ditzelfde geldt voor veel andere ernstige ziekten zoals bijvoorbeeld MS of kanker). Veel mensen blijven ook werken totdat de ziekte hen bedlegerig maakt. Maar mogen mensen in zo'n situatie wellicht zelf de keuze maken of ze bijvoorbeeld een wereldreis gaan maken, meer tijd aan hun gezin/familie/vrienden besteden (nu dat nog kan) of blijven werken? Kan hierop een reactie worden gegeven?

De verduidelijking van de relatie tussen ziekte of gebreken en arbeidsongeschiktheid heeft de instemming van de leden van de CDA-fractie. Het gaat er bij de arbeidsongeschiktheidswetgeving inderdaad om dat de arbeidsongeschiktheid het directe gevolg moet zijn van ziekte of gebreken die objectief medisch vast te stellen zijn. Ook het criterium «ziekte» in de Ziektewet moet objectief medisch vast te stellen zijn.

De leden van de D66-fractie kunnen instemmen met de herformulering «als rechtstreeks gevolg van objectief medisch vast te stellen ziekte of gebreken». Deze leden zijn van mening dat zo interpretatieverschillen kunnen worden voorkomen en er recht wordt gedaan aan de bedoeling van de wetgever dat de arbeidsongeschiktheid het directe gevolg moet

zijn van ziekte of gebreken, en dat die ziekte en gebreken op medische gronden naar objectieve maatstaven bepaalbaar moeten zijn.

Het wetsvoorstel behelst ondermeer een herformulering van het begrip arbeidsongeschiktheid. De nu voorgestelde definitie betekent dat arbeidsongeschiktheid het «rechtstreeks gevolg van objectief medisch vast te stellen ziekte of gebreken» moet zijn. De leden van de fractie van GroenLinks betreuren het dat de regering kennelijk niet de gelegenheid te baat neemt om het begrip arbeidsongeschiktheid zodanig aan te passen dat in de praktijk gebleken evidente knelpunten zich niet meer voordoen. In dit verband wijzen deze leden op bijvoorbeeld het rapport «Niet verdiend?» van het Hugo Sinzheimer Instituut (pagina's 24 e.v.) waaruit blijkt dat er tal van ziektebeelden zijn waarbij verzekeringsgeneeskundigen niet op grond van objectieve maatstaven tot een diagnose kunnen komen. Is de regering nog van plan het hoofd te bieden aan dit probleem, en zo ja, hoe?

2.2. Begrip «ongeschiktheid tot werken wegens ziekte» in de ZW

De leden van de D66-fractie zijn met de regering van mening dat het opnemen in de ZW van de zinsnede «als rechtstreeks gevolg van objectief medisch vast te stellen ziekte», gezien kan worden als het vastleggen in de wet van een element van het arbeidsongeschiktheids criterium dat in de praktijk op grond van de jurisprudentie bij de beoordeling of een verzekerde ongeschikt is in de zin van de ZW, reeds werd gehanteerd. Deze leden merken in dit verband op dat zij er van uitgaan dat de huidige praktijk, dat wanneer een werknemer strikt genomen wel in staat is om te werken maar dat dit door de omstandigheden die bij het werk horen leidt tot schade van zijn gezondheid, er door deze zinsnede, in deze situatie sprake blijft van arbeidsongeschiktheid.

De leden van de D66-fractie zijn met de regering van mening dat het wenselijk is dat het element «ziekte of gebreken» op dezelfde wijze wordt gedefinieerd daar dit de duidelijkheid van de wetgeving ten goede komt.

2.3. Vrijwillige verzekering

De leden van de VVD-fractie zijn van mening, dat juist een verzekerde, die zelf de verzekering sluit, de premie betaalt en zijn eigen ziekteverzuim kan beïnvloeden, een laag verzuim ook in zijn premie zou moeten terugvinden. Deze leden begrijpen dat dit niet automatisch plaatsvindt maar afhankelijk is van een eventuele gedifferentieerde premievaststelling door het Tica. Hoe is te bereiken dat ook voor vrijwillig verzekerden een gedifferentieerde premie gerealiseerd zal worden? Kan dat worden bereikt door het hanteren van een geheel op het individu afgestemde premie; kan dat door het Tica standaard gedifferentieerde premies te laten hanteren of zijn er nog andere mogelijkheden?

2.4. Wijziging overgangsregeling wet TBA

De mogelijkheid van kruislingse toepassing van de overgangsbepalingen is naar de mening van de leden van de D66-fractie een goede zaak. Zij stemmen ook in met de wijziging van artikel XIX, wet TBA, dat personen die op 1 augustus 1993 jonger dan 50 jaar waren en op wie voor die datum geen toepassing werd gegeven aan de anticumulatiebepalingen, onder de werking van het tweede lid van artikel XIX van de wet TBA worden gebracht.

2.5. Wijziging overgangsregeling wet TZ

De leden van de D66-fractie kunnen instemmen met de vervanging van

de zinsnede «op 1 juli 1994» door «na 30 juni 1994». Deze leden zijn met de regering van mening dat zo de formulering strookt met de in het kader van de ZW gehanteerde samenstellingsregeling.

2.6. Het regresrecht van de werkgever

Ook dit onderdeel van de Veegwet beschouwen de leden van de PvdA-fractie niet als een technische wijziging. Met invoering van regresrecht voor werkgevers gaat de principiële discussie, die voor het hele terrein van de sociale verzekeringen geldt, voort zoals aan de orde gekomen bij het regres in de Algemene Nabestaandenwet (ANW). Gezien de complexiteit van het onderwerp, de verschillende belangen, de samenhang met toekomstige ontwikkelingen (premiedifferentiatie arbeidsongeschiktheidsregelingen) zijn deze leden van mening dat dit onderwerp een zelfstandige behandeling behoeft.

Waarom worden de bezwaren van de Raad van State met betrekking tot regres in volksverzekeringen niet in de memorie van toelichting genoemd? Kan de regering inzicht geven in het (niet openbaar gemaakte) advies van de Raad van State (oktober 1994)? Kan hierbij tevens het standpunt inzake collectivering van regres worden betrokken? Deze leden zouden tevens graag een nadere beschouwing zien over de samenhang met de voorstellen ZW/WAO. Kunnen hierbij ook betrokken worden de bezwaren genoemd door de Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties (brief aan de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 2 oktober 1995) ten aanzien van het netto-verhaalsrecht en de vergelijking met de malus-regeling?

Hoe staat het met de samenhang met regresrecht in andere wetten; kan aangegeven worden wat het standpunt is inzake harmonisatie van regelgeving?

Concluderend stellen de leden van de PvdA-fractie voor, nader van gedachte te wisselen over invoering van regresrecht voor de werkgever en dit onderwerp zelfstandig te behandelen in samenhang met de voorstellen ZW/WAO. Graag een reactie van de regering.

Ten aanzien van de uitbreiding van het regresrecht naar de volksverzekeringen roepen de leden van de CDA-fractie het SER-advies in herinnering. De mate waarin regres in de sociale verzekeringen kan bijdragen aan de toerekening van kosten aan de individuele veroorzaker mag volgens de SER niet worden overschat. Daarnaast waarschuwt de SER er voor dat de verplaatsing van de lasten door het regres ook kosten met zich brengt. Hoe ziet de regering deze bezwaren? De vraag is of de kosten die gemoeid zijn met de uitvoering, de opbrengst van deze maatregel niet zullen overtreffen. Is het niet verstandiger eerst een discussie te voeren over de effecten van het invoeren van het regresrecht?

Ook de Raad van State is van mening dat het gekozen regresrecht niet het juiste middel is om te komen tot het leggen van de kosten waar ze veroorzaakt worden. Waarom kiest de regering er toch voor het regres op netto-niveau te doen plaats hebben? Waarom wordt niet gekozen voor collectivering? De leden van de CDA-fractie zijn nog niet overtuigd door de argumentatie van de regering op dit punt.

Ook de voorgestelde verdeling tussen schuld- en risico-aansprakelijkheid lost naar de mening van deze leden nog niet alle problemen op. Deze twee vormen van aansprakelijkheid lopen immers steeds meer door elkaar heen. Deze leden willen graag een nadere uitleg van de regering op dit punt. Zij herinneren eraan dat ook bij de ANW dit punt door hen is opgebracht. Daarnaast is de vraag of het regresrecht alleen voor sociale verzekeringen moet gelden of bijvoorbeeld ook voor gemeenten die voorzieningen verstrekken. Hoe ruim ziet de regering de uitbreiding van het regresrecht?

De leden van de D66-fractie zijn met de SER van mening dat de kosten daar gelegd moeten worden waar ze zijn gemaakt. Deze leden stemmen in met het voorstel van de regering dat werkgevers voor de voor hen belangrijkste risico's een recht op schadevergoeding zal worden toegekend. Bij deze leden bestaat enige onduidelijkheid over de mogelijkheid van de werkgever om een schadevergoedingsactie in te stellen tegen de werknemer indien zijn arbeidsongeschiktheid rechtstreeks is te wijten aan zijn opzet of bewuste roekeloosheid. Graag een reactie van de regering.

De leden van de RPF-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de voornemens aangaande het regresrecht voor de werkgever. Mede gelet op de behandeling van de ANW menen deze leden dat het wenselijk is dat de regering de Kamer eens een integrale visie op het regresrecht presenteert. Is de regering daartoe bereid?

Deze leden onderschrijven het standpunt dat waar de werkgever in het kader van de sociale zekerheid bepaalde verplichtingen opgelegd krijgt, het niet meer dan billijk is hem terzake ook de corresponderende rechten toe te kennen. Welke zijn de gevolgen die de uitbreiding van het regresrecht zal hebben voor de WA-premies?

Deze leden vragen in dit verband aandacht voor het in andere landen gehanteerde onderscheid tussen «risque social» en «risque professionnel». Het maken van een onderscheid zal er ongetwijfeld toe leiden dat werkgevers minder vaak worden geconfronteerd met de kosten in verband met ziekte of arbeidsongeschiktheid van de werknemer. Zij zullen dan ook minder vaak gebruik hoeven te maken van het nu voorgestelde regresrecht. De leden van de RPF-fractie zijn benieuwd naar het standpunt van de regering over dit onderwerp.

3. Wijziging van de werkloosheidswet

3.1. Artikel 16

Kan de regering een indicatie geven over het tijdstip waarop we het advies van het TICA met betrekking tot de inhoudelijke problematiek rond artikel 16, derde lid, van de WW mogen ontvangen, zo vragen de leden van de D66-fractie.

3.2. Kleine kortdurende rechten naast herleefde rechten op loongerelateerde uitkering en vervolguitering

De in deze paragraaf genoemde reparatie zal plaatsvinden met terugwerkende kracht tot 1 maart 1995. De leden van de VVD-fractie willen weten waarom de datum van 1 maart 1995 is gekozen, en of het mogelijk is, dat er door deze reparatie situaties zullen ontstaan, waarin betrokkenen teveel ontvangen uitkering zullen moeten terugbetalen? Die vraag is naar de mening van deze leden des te relevanter, daar in de paragraaf 2.2.3. van de memorie van toelichting er geen sprake van terugwerkende kracht is, omdat wellicht een onjuiste indruk is gewekt dat bewust voor de hier beschreven situatie is gekozen. Is het denkbaar, dat ook met betrekking tot de problematiek onder 2.2.2. van de memorie van toelichting wellicht een onjuiste indruk is gewekt, dat ook daar bewust voor de beschreven situatie is gekozen?

De leden van de D66-fractie delen de conclusie van de regering dat reparatie nodig is. Deze leden stemmen in met de voorgestelde reparatie van een evident nooit beoogd gevolg van de wet van 22 december 1994, Stb. 955. Zij hebben evenwel bedenkingen met betrekking tot het geven van terugwerkende kracht aan deze reparatie tot en met 1 maart 1995. Volgens deze leden is het een algemeen beginsel dat regelingen geen

terugwerkende kracht hebben, tenzij dit voor de betrokkene van voordeel is. Deze leden zijn van mening dat er zeer zorgvuldig moet worden omgesprongen met de mogelijkheid van terugwerkende kracht, dit kan men alleen toepassen indien er bijzondere zwaarwegende belangen tot het stellen van de maatregel leiden. Deze leden twijfelen eraan of het feit dat hier sprake is van een reparatie van een evident nooit beoogd gevolg van de wet van 22 december 1994, een dermate zwaarwegend belang heeft.

3.3. Uitbetaling uitkering aan derden

De voorgestelde wijziging betreffende de uitbetaling van de uitkering aan derden is de leden van de CDA-fractie niet duidelijk. De conclusie van de regering dat aan het advies van de Svr geen gevolg moet worden gegeven, vraagt wat deze leden betreft een nadere toelichting. Het is hen niet duidelijk waarom het zonder machtiging uitbetalen van de uitkering aan derden zich niet zou lenen voor delegatie.

De leden van de D66-fractie delen de conclusie van de regering dat het zonder machtiging uitbetalen van de uitkering aan een derde een wezenlijk bestanddeel van de regeling is dat zich niet leent voor delegatie. Deze leden zijn met de regering van mening dat hier anders inderdaad een uitzondering gemaakt wordt op een fundamentele rechtspositie van de rechthebbende.

Deze leden stemmen in met de handhaving van de bepaling dat indien een uitkeringsgerechtigde een eigen bijdrage op grond van de AWBZ verschuldigd is, de uitkering tot het bedrag van die eigen bijdrage zonder machtiging van de uitkeringsgerechtigde rechtstreeks aan de Ziekenfondsraad kan worden betaald. Deze leden stemmen in met de bepalingen inzake uitbetaling aan derden in geval van opname in een inrichting ter verpleging van geesteszieken of zwakzinnigen, of in geval van een geestelijke stoornis wordt onderscheid gemaakt tussen de zogenaamde inrichtingsgevallen en niet-inrichtingsgevallen.

3.4. Melding arbeidsongevallen en beroepszieken

Ten aanzien van de voorgestane procedure van melding van ongevallen en beroepsziekten wordt voorgesteld, aan het thans bestaande meldingsformulier een vijfde doordrukblad toe te voegen ten behoeve van de bedrijfsvereniging opdat deze kan vaststellen of na twee of zes weken ziekgeld moet worden uitgekeerd. Dat brengt de leden van de VVD-fractie op de vraag of hiermee een andere reguliere ziekmeldingsprocedure wordt gedubbeld, dan wel dat dubbeling juist wordt voorkomen.

De leden van de D66-fractie stemmen in met de handhaving van de thans in artikel 9 van de Arbeidsomstandighedenwet geregelde meldingsrouten. Deze leden denken dat het in dit kader van belang is dat er goede informatie wordt verstrekt over deze procedures zodat hierover geen onduidelijkheid kan ontstaan.

3.5. Tijdelijke regeling inkoop arbeidsbemiddeling

De leden van de PvdA-fractie hebben bij de behandeling van het regeringsstandpunt naar aanleiding van het rapport van de commissie van Dijk ingestemd met de ontwikkeling van inkooprelaties tussen de uitvoeringsorganisatie sociale zekerheid, de GSD en de arbeidsvoorzieningsorganisatie. Deze leden hebben toen gevraagd naar een wettelijke voorziening. Het valt deze leden op dat niet gekozen wordt voor een wijziging van de Werkloosheidswet, bijvoorbeeld in het

hoofdstuk voorzieningen of van de organisatiewet sociale verzekering, maar voor een zelfstandig artikel (XXXV) in de Veegwet waarbij geen andere wetten gewijzigd worden. Kan hierop een nadere toelichting komen?

Daarnaast vragen de leden van de PvdA-fractie hoe de redactie van dit artikel zich verhoudt tot de ontvlechtingsoperatie. Zou het in het licht van de ontvlechtingsoperatie niet zo moeten zijn dat de uitvoeringsinstellingen de bevoegdheid krijgen tot het sluiten van contracten met de arbeidsvoorziening en het doen van betalingen in plaats van de bedrijfsvereniging? Waarom, zo vragen deze leden, wordt gekozen voor de constructie van een algemeen budget ten behoeve van de inkooprelatie? Op grond waarvan vindt de verdeling plaats over de regio's?

Waarom wordt in de Algemene Bijstandswet niet een vergelijkbare voorziening getroffen ten behoeve van inkooprelaties tussen de GSD en arbeidsvoorziening?

Waar het betreft de tijdelijke regeling inkoop arbeidsbemiddeling stellen de leden van de VVD-fractie vast, dat waar het gaat om de ministeriële goedkeuring van de door het Tica vast te stellen regels omtrent de uitvoering daarvan en omtrent de verdeling van het budget, vooruitgelopen wordt op de nieuwe Arbeidsvoorzieningswet. Deze leden achten dit niet juist. Bovendien vragen zij waarom een aparte ministeriële goedkeuring nodig is om te toetsen of de regels van het Tica wel verenigbaar zijn met de wet. Mag er niet vanuit gegaan worden, dat het Tica zich aan deze wet zal houden? En zou, wanneer men daarvan niet bij voorbaat zou willen uitgaan, niet volstaan kunnen worden met een opdracht aan het Tica de bedoelde regelgeving niet onverenigbaar met de wet te doen zijn?

Er wordt een bevoegdheid geïntroduceerd voor bedrijfsverenigingen om voor moeilijk plaatsbare werkloze werknemers diensten in te kopen bij de Arbeidsvoorziening. De leden van de D66-fractie vragen de regering of er ook elders diensten mogen worden ingekocht ter bemiddeling van moeilijk plaatsbare werkloze werknemers. Of een werkloze werknemer moeilijk plaatsbaar is dient te worden bepaald op basis van een gezamenlijke indicatie door de bedrijfsvereniging en de Arbeidsvoorzieningsorganisatie. Deze leden van de D66-fractie vragen de regering wat er gebeurd als er onenigheid bestaat tussen de bedrijfsvereniging en de Arbeidsvoorzieningsorganisatie over de indicatie. Deze leden vragen in dit verband hoe dit artikel zich verhoudt met de Stroomlijningsnotitie van 24 augustus 1995.

De leden van de D66-fractie vragen de regering welke gegevens over de moeilijk plaatsbare werkloze werknemer, zonder toestemming van deze werknemer, door de bedrijfsvereniging aan de Arbeidsvoorzieningsorganisatie kunnen worden verstrekt in het kader van de inkoop.

4. Afschaffing overgangsrecht kinderbijslag voor kinderen van 18 jaar en ouder

In dit wetsvoorstel wordt de werking van het overgangsrecht AKW (overgeheveld naar de AKW zelf) met ingang van 1 januari 1996 beëindigd. Overweging is dat het hier veelal onderwijs betreft waarop de onderwijsinspectie geen toezicht heeft. Vermoedelijk in verband met deze wijziging worden de formuleringen in de JWG in artikel XXXIV aangepast, aldus de leden van de PvdA-fractie. Voortaan moet men voorafgaand aan de werkloosheid onderwijs of een beroepsopleiding hebben gevolgd met een tijdsbeslag van ten minste 19 uur per week, voordat men in aanmerking komt voor de JWG. Is het de bedoeling dat in de toekomst werklozen die een al dan niet erkende deeltijdopleiding hebben gevolgd

van minder dan 19 uur per week, inzake de JWG buiten de boot zullen vallen? Welke overwegingen liggen daaraan ten grondslag?

De regering stelt voor het kinderbijslagrecht voor 18-plussers eerder af te schaffen, los van de inwerkingtreding van de Prestatiebeurs, per 1 januari 1996. De argumentatie hiervoor is dat de regering dit «mogelijk, en vanuit budgettair oogpunt wenselijk» vindt. De inhoudelijke argumentatie ontbreekt bijna volledig. Waarom wordt dit voorstel los van de Prestatiebeurs nu ineens weer ingebracht? Bij de behandeling van de Prestatiebeurs hebben de leden van de CDA-fractie zich groot tegenstander verklaard van het afschaffen van kinderbijslag voor 18-plussers. Studeren in het buitenland wordt hiermee voor veel studenten financieel onmogelijk gemaakt. Daar komt bij dat ook binnen het leerlingwezen financiële belemmeringen worden opgeworpen, terwijl deze hier in de sfeer van de werkgelegenheid hoge verwachtingen van hebben. Voor 18-21-jarigen bestaat zolang zij studeren ook geen recht op een uitkering vanwege het niet beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Deze leden vinden het ongepast dat de regering dit voorstel nu met een aantal technische wijzigingen meeneemt in dit wetsvoorstel; deze leden zien daar voorshands geen reden toe.

Tenslotte is nog een nota van wijziging van de regering gekomen over de kinderbijslag. Enerzijds maakt deze het mogelijk om bij de eerstvolgende indexering na een verhoging het gehele basiskinderbijslagbedrag te verhogen. Anderzijds is de regering van oordeel dat er een bijzondere aanleiding bestaat om de kinderbijslag in 1996 te verhogen. De leden van de CDA-fractie wijzen erop dat zij reeds vorig jaar bij de bezuinigingen op de kinderbijslag wezen op het negatieve effect voor gezinnen met kinderen. De algemene maatregel van bestuur waarin voor 1996 zowel het basiskinderbijslagbedrag als de rangordebedragen die gelden voor de bepaling van de kinderbijslag voor kinderen geboren voor 1 januari 1995 worden verhoogd, heeft dan ook de warme instemming van deze leden. Zij zien deze stap als een begin in de door hen gewenste richting.

Met betrekking tot de afschaffing van het overgangsrecht kinderbijslag voor kinderen van 18 jaar en ouder kunnen de leden van de VVD-fractie zich wel vinden in de redenering, dat het onwenselijk moet worden geacht dat er twee regelingen voor studerende van 18 jaar en ouder naast elkaar bestaan. Deze leden stellen echter wel vast, dat door het afschaffen van een van die twee regelingen, er voor een aantal studerende geen voorziening meer bestaat. Zij erkennen dat het daarbij gaat om niet erkende, niet aangewezen opleidingen, opleidingen van te korte duur en dergelijke. Dat neemt niet weg, dat het naar hun mening in sommige gevallen toch gaat om opleidingen die relevant zijn voor de arbeidsmarkt. In hoeverre is juist dit aspect voor de regering aanleiding om te bezien of, en in hoeverre, het voor dergelijke opleiding mogelijk is toch een (studiefinancierings-)voorziening te realiseren?

De leden van de D66-fractie stemmen in met de afschaffing van het overgangsrecht in de kinderbijslag voor kinderen van 18 jaar en ouder. Ten aanzien van studerende kinderen die geen aanspraak kunnen maken op studiefinanciering, zal daarmee de fiscale aftrek de voorliggende voorziening zijn. Dat lijkt deze leden een meer eigenlijke faciliteit dan de kinderbijslag. Deze leden waren wel gelukkig met de overgangsregeling voor studerende kinderen, die al in het vierde kwartaal van 1995 studeren, en die voor de duur van de studie recht houden op kinderbijslag. Het overgangsrecht was in het eerste wetsvoorstel Prestatiebeurs namelijk niet goed geregeld, waardoor het kon voorkomen dat het overgangsrecht slechter uitpakte dan de (meer voor de hand liggende) fiscale aftrek.

Ten aanzien van de huishoudkinderen delen deze leden de benadering van de regering. In beginsel ontstaat een recht op bijstandsuitkering, maar

daarmee tegelijkertijd de eis van beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt. Of er in een specifiek geval redenen zijn om af te wijken van die beschikbaarheid, kan door de gemeente worden beoordeeld. Hierbij zal dan door de gemeente tevens moeten worden betrokken hoe de taak van het «huishoudkind» zich verhoudt tot de toekomstige kansen op de arbeidsmarkt.

Dit onderwerp zou aanvankelijk geregeld moeten worden bij het wetsvoorstel Prestatiebeurs. Kennelijk heeft de regering besloten dit onderdeel uit dat wetsvoorstel te lichten en dit in het onderhavige wetsvoorstel te regelen.

Zoals de leden van de GroenLinks-fractie bij de behandeling van de Prestatiebeurs al heeft aangegeven, zijn zij bepaald ongelukkig met het overhaast afschaffen van het overgangsrecht AKW. Zo'n 40 000 jongeren zijn thans in staat om een niet-erkende opleiding te volgen, omdat hun ouders aanspraak kunnen blijven maken op kinderbijslag. Vervalt deze kinderbijslag, dan is het alternatief dat deze ouders via aftrek van buitengewone lasten proberen een deel van de kosten vergoed te krijgen. Daarbij waarderen de leden van de GroenLinks-fractie het als een nadeel dat voor veel ouders met een laag inkomen of een uitkering deze wijze van vergoeden een vrij hoge drempel opwerpt. Bovendien werkt reparatie via buitengewone lastenaftrek uiteraard ook denivellerend. Kan de regering aangeven hoe zij tegen deze bezwaren aankijkt, mede in het licht van het belang van deelname aan onderwijs van kinderen die behoren tot huishoudens in de laagste inkomensgroepen?

Onder de groep jongeren die onder dit overgangsrecht vallen, bevinden zich veel jongeren van allochtone afkomst die een opleiding in het herkomstland volgen. Bovendien betreft de maatregel jongeren die een voortraject in het kader van het leerlingwezen volgen. Waar de regering zelf de problemen met betrekking tot de leegloop van het leerlingwezen heeft erkend en werkgevers voor het aangaan van leercontracten een fiscale faciliteit in het vooruitzicht stelt, bevreedt het de leden van de GroenLinks-fractie dat de regering nu een maatregel wil treffen die de toeloop naar het leerlingwezen juist weer afremt. Kan de regering deze keuze verklaren?

Het heeft de leden van de RPF-fractie verbaasd dat de regering pas na het uitkomen van het advies van de Raad van State heeft besloten de afschaffing van het overgangsrecht in de wetstekst op te nemen. Dit maakt een slordige indruk. Zij zijn echter van mening dat met de nu voorgestelde overgangsregeling tegemoet wordt gekomen aan het advies van de Raad in het kader van de prestatiebeurs. Deze leden hebben met instemming kennis genomen van het voorstel om nu wèl, in tegenstelling tot vorig jaar toen deze afschaffing in het kader van de prestatiebeurs werd voorgesteld, bestaande gevallen te ontzien. Is hun taxatie juist dat de regering wel genoodzaakt was om met het voorliggende voorstel te komen, omdat in de Eerste Kamer brede steun bestond voor de motie-Schuurman c.s. terzake (kamerstuk 24 094, nr. 261E)?

De leden van de RPF-fractie merken op dat in de memorie van toelichting op pagina 26 wordt gesproken over de financiële positie van «nieuwe rechthebbenden». Deze leden vragen wie hiermee worden bedoeld, ervan uitgaand dat na 1 januari 1996 geen nieuw recht op kinderbijslag voor 18-plussers wordt gegeven. Daarnaast informeren deze leden naar de financiële positie van de ouders, wier studerende kinderen onder de 25 jaar ná 1 oktober 1995 geen aanspraak kunnen maken op studiefinanciering. Zij constateren dat onder het regime van de AKW de tegemoetkoming voor alle betrokken ouders gelijk was, terwijl de nu gepresenteerde keuze voor de forfaitaire buitengewone lastenaftrek een moeilijk te rechtvaardigen ongelijkheid introduceert. De hoogste

inkomenscategorieën ontvangen netto immers beduidend meer dan de laagste inkomensgroepen. In hoeverre is dat te rechtvaardigen?

5. Proefplaatsing

De WW-uitkering eindigt zodra met de werkzaamheden in het kader van proefplaatsing wordt begonnen. De bedrijfsvereniging krijgt een bevoegdheid op grond van artikel 63, WAO, een zogenaamde reïntegratie-uitkering toe te kennen. In het algemeen is de hoogte daarvan gelijk aan de hoogte van de WW-uitkering die zou zijn verstrekt indien de onbeloonde werkzaamheden niet zouden zijn verricht, inclusief vakantiebijslag. De leden van de D66-fractie vragen de regering voorbeelden te geven van gevallen waarvan de hoogte van de reïntegratie-uitkering niet gelijk is aan de hoogte van de WW-uitkering die anders zou zijn verstrekt.

Zij vragen de regering verder wat de positie is van de werkgever, indien de werknemer geen reïntegratie-uitkering ter vervanging van zijn WW-uitkering zal ontvangen daar er negatief is beslist op zijn aanvraag.

II ARTIKELEN

Artikel 33 AAW en 44 WAO in geval van WSW-arbeid

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering om een reactie op een wijzigingsvoorstel. Aangezien werk in het kader van de sociale werkvoorziening geen «gangbare arbeid» is, blijven oude uitkeringsrechten bestaan. Deze situatie blijkt in de praktijk voor betrokkenen nogal eens tot een nadelige situatie te leiden. Bijvoorbeeld: iemand wordt na 20 jaar WSW-werk ontslagen omdat hij zijn werk niet meer aankan. Bij de vaststelling van het recht op WAO wordt uitgegaan van het oude maatmanloon (dus het maatmanloon van 20 jaar geleden, geïndexeerd). Zou zijn WSW-loon als maatstaf zijn genomen dan zou zijn uitkering enkele honderden guldens hoger zijn uitgekomen. Gezien de lange duur dat deze man in de WSW gewerkt heeft is dit wel erg nadelig. De bedoeling van artikel 33, AAW, en artikel 44, WAO, namelijk de bescherming van oude uitkeringsrechten, komt op deze wijze niet uit de verf. Zou in kunnen worden gegaan op het voorstel dat de regeling aangepast wordt in die zin dat als het beschermingsartikel tot nadeel strekt, het niet wordt toegepast?

Artikel 1 (ZW), onderdeel E

Het kan voorkomen dat na afloop van de periode van zestien weken waarin recht bestaat op ziekgeld in verband met bevalling, sprake is van of nog sprake is van ongeschiktheid tot werken. De leden van de D66-fractie vragen de regering of de twee wachtdagen gelden wanneer er sprake is van ongeschiktheid tot werken na zestien weken. Dit omdat er geen ziekgeld wordt uitgekeerd over de eerste twee dagen van de ongeschiktheid en hier geen sprake is van voortdurende ongeschiktheid.

Artikel XX (BW), onderdeel A

De leden van de D66-fractie gaan in beginsel akkoord met de aanspraak van de werkgever op het netto door hem doorbetaalde loon. Deze leden vinden het argument dat men uit moet gaan van een hypothetische schadevergoeding in de vorm van een bedrag ineens en dat een derge-

lijke schadevergoeding ineens niet onderworpen zou zijn aan de heffing van loonbelasting en sociale verzekeringspremies een beetje merkwaardig daar er feitelijk een wel aan belasting- en premieheffing onderworpen uitkering is.

De voorzitter van de commissie,
De Jong

De griffier voor dit verslag,
Van Luyk